

**ЧУДОМИР
СЛЕДИ ОТ МИНЕРАЛНИ
ИЗВОРИ В КАЗАНЛЪШКО**

chitanka.info

Минералните извори в Казанлъшката долина при селата Ягода, Овощник и Павел баня според проф. Иречек принадлежат към пояса топли извори, който започва от Поморие и отива в две посоки — вътрешна, в долината между Стара планина и Средна гора, и външна, покрай южния склон на Средна гора до изворите на Марица. Оттам пък почва друг пояс топли извори, който обгражда Рилската планинска верига.^[1]

При проучване миналото на околията между другото събрахме и записахме топонимията ѝ, или наименованията на всички местности — полски и планински. Този букет от най-различни имена ни откри много неизвестни досега неща и ни наведе на интересни заключения, между които и това за минералните извори в Казанлъшко. Освен познатите и посочени по-горе три минерални бани на много места из околията има следи на изчезнали извори и топли бани. Така например на 1 км югозападно от с. Габарево, в местността „Старите ливади“, по предание се знае, че някога имало топъл извор, където туркините ходели да се къпят, да перат и пр. През 1927 година група габаревци със съдействието на общинския съвет копали, правели сонди, но появилата се в големи количества студена вода им попречила да постигнат резултат. По-късно копали пак малко по-назад в местността „Хамбарлъка“, но също безуспешно. Източно от село Александрово, в подножието на върха Висок, също имало минерален извор и сега още на това място сняг не се задържал. В западния край на с. Дунавци, на стотина метра северно от шосето, се намира „Банята“. И на това място според уверения на селяните снегът се топял, щом падне. Преди около 20 години на изток от с. Ясеново, в местността „Армътлъка“, при оране на една нива открили основи на сграда 5 на 6 метра, подът на която бил постлан с големи тухли от бяла пръст, една от които се пази в казанлъшкия музей. От северната страна в зида имало кюнци с отвор 20 см, а на южната личало мястото на вратата и сградата приличала на баня. Още по-важно е, че над тази сграда имало студен извор, чиято вода силно миришела на сяр. Според преданието там някога имало минерална баня, около която се появила грамадна змия, населението се изплашило, тя запустяла и топлата вода изчезнала.

На североизток от с. Крън има местност, която се казва „Лъджа Кържас“. Там също имало баня и мястото, дето е била, не задържа

сняг. За баните при с. Овощник пък има легенда, че били някога, в началото на робството, източно от Казанлък в местността „Кьошка“ или където доскоро бяха овчарските саи. Около тия бани турците си построили харемлъци, където гуляли, лудували, разигравали кючеци и уж водата се възмутила, скрила се и след някое време се появила наново, но на 5 км по на юг, където е сега.

В местността „Голяма Варовита“ — шипчанско землище — в полите на Балкана има извор, който се нарича „Вонещата вода“, а край с. Милево, в местността „Шаварната“, има друг извор, който се нарича „Вонещото кладенче“. Предполага се, че и там някога е имало минерални води, миришещи на сира.

Топлите минерални извори са били поддържани и използвани, доколкото е известно, най-вече от римляните. Турците са предпочитали повече своите душни хамами, поради което са били оставени в лошо състояние. Имаме данни за баните при с. Ягода и Овощник например, че към края на робството са били просто открити топли гьолове. Не в по-добро състояние са били и павелбанските, та не е чудно, че в далечното минало минералните бани в Казанлъшка околия са били повече и от немарливост и липса на грижи за тях някои са изчезнали.

(Публикуван във в. „Септември“ (Стара Загора), XIII, бр. 809 от 15.V.1957 г.)

---

[1] Посоченият пасаж, базиран на изследвания на К. Иречек, е из книгата му „Княжество България“, С., 1899, откъси от която са поместени в Юбилейния сборник „Казанлък в миналото и днес“, т. I, С., 1912, стр. 20–35. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.